

Univerzita tretieho veku JLF UK

Základy výpočtovej techniky, el. komunikácia, získavanie informácií

Mgr. Ivana Švrková

Pracovisko: Akademická knižnica a audiovizuálne stredisko JLF UK

2015

Základné pojmy v informatike

- **Počítač** - je zariadenie, stroj, ktorý spracúva informácie na komunikáciu s okolím...
- **Informácia** – je správa, ktorá prináša nový poznatok, odstraňuje neistotu, alebo nevedomosť.
Definície sú rôzne:
 - - *Informácia* zahŕňa v sebe správu spolu s jej významom pre príjemcu.
 - - *Informácia* je všetko, čo nejakým spôsobom človek vníma, či už je to pre neho užitočné, alebo nie.
 - - *Informácia* je blízka pojmom poznatok, význam, inštrukcia, komunikácia, reprezentácia a mentálny podnet.
- **Dáta** sú akékoľvek zaznamenané poznatky, alebo fakty.
- **Informatika** je veda, zaoberajúca sa spracovávaním, organizáciou, uchovávaním a prenosom údajov, dát a informácií.
- **Údaj** – informácia sa stáva údajom (dátami) v dôsledku spracovania digitálnou technológiou.
- **Hardvér** je technické vybavenie počítača, t. j. všetky jeho materiálne (pevné) časti, ktoré sú vzájomne poprepávané a spolu tvoria jeden celok, ktorým je samotný počítač.
- **Softvér** je programové vybavenie počítača.
- **Informačné technológie**, je pojem komplexný. Zahŕňa HW, SW, siete aj komunikáciu a ďalšie oblasti.
- **Komunikačné technológie** – úzko súvisia s informačnými technológiami, sú nerozlučne späté. Komunikácia je možná medzi 2 užívateľmi, alebo medzi mnohými užívateľmi (sieť).

Základné rozdelenie sietí:

- LAN – lokálna sieť, napríklad v podniku.
- WAN – vzdialené, rozľahlé siete (napríklad 2-3... podniky sú sieťovo spojené).

Úvod do informatiky

Technické súčasti počítača – hardvér a príslušenstvo PC

Hardvér (Hardware- HW) predstavuje v PC všetko, čo v počítači reprezentuje hmatateľnú techniku.

Hardvér je napríklad:

- skriňa počítača, základná doska, procesor, pamäť RAM, zdroj, pevný disk,
- CD/DVD ROM, napáľovačka, floppy mechanika, zvuková karta, grafická karta.

Softvérom (Software - SW) rozumieme programové vybavenie počítača, nehmatateľná súčasť PC.

Operačný systém je prostriedok určený nato, aby mohol daný SW – program správne bežať na technickom vybavení – na HW.

Základná doska - obsahuje elektronické súčiastky, tvoriace základné prvky osobného PC, alebo iného elektronického zariadenia založeného na procesoroch.

Procesor je základný stavebný kameň počítača.

Pamäť - umožňuje prijímať, uchovávať a poskytovať informácie.

Pevný disk – hard disk, je zariadenie, ktoré sa používa na uchovávanie dát v počítačoch, ale v súčasnosti už aj v mnohých iných prístrojoch.

Monitor je jedným zo základných komunikačných zariadení medzi používateľom a počítačom. Z hľadiska ochrany zdravia je významná miera elektromagnetického žiarenia a elektrostatických polí. Dnešné typy už spĺňajú normy na vyžarovanie, ale aj tak sa odporúča ďalšia ochrana (pri klasických monitoroch), ktorú možno pomerne spoľahlivo dosiahnuť použitím filtra obrazovky. Takýto filter zvyšuje kontrast obrazovky a tým znižuje zaťaženie a prípadnú únavu očí.

Najmodernejšie monitory sú monitory LCD ktoré sú dnes štandardom, spĺňajú normy, sú kontrastné a nenamáhajú oči.

Periférne zariadenia sú zariadenia, ktoré sú určitým spôsobom pripojené k PC. Patrí medzi ne napr. tlačiareň, klávesnica, mechanika, monitor...

Bezpečnosť

- Bezpečnosť je dnes jedným zo základných atribútov, na ktorý treba myslieť pri práci s PC či už je to doma alebo v práci.

Základné zásady bezpečnosti pri práci s PC:

- pravidelná zmena hesla do PC , ktoré sa skladá z kombinácie písmen a čísel, heslo nikde nezapisovať...
- zaheslovanie dôležitých súborov, resp. nastaviť ich na čítanie...
- PC zabezpečiť antivírovým programom a pravidelne ho aktualizovať, nastaviť antivírový štít pred útokmi vírusov z elektronickej pošty...
- Neotvárať podozrivo vyzerajúce maily od neznámych užívateľov, hlavne s prílohami...
- PC nenechávať otvorený, ale pred odchodom PC zamknúť, alebo vypnúť...
- Dôležité dáta zálohovať na druhý disk, prípadne na CD – médium...
- Robiť pravidelnú údržbu PC , antivírové testy, defragmentáciu disku, scandisk atď.

Operačný systém Windows XP

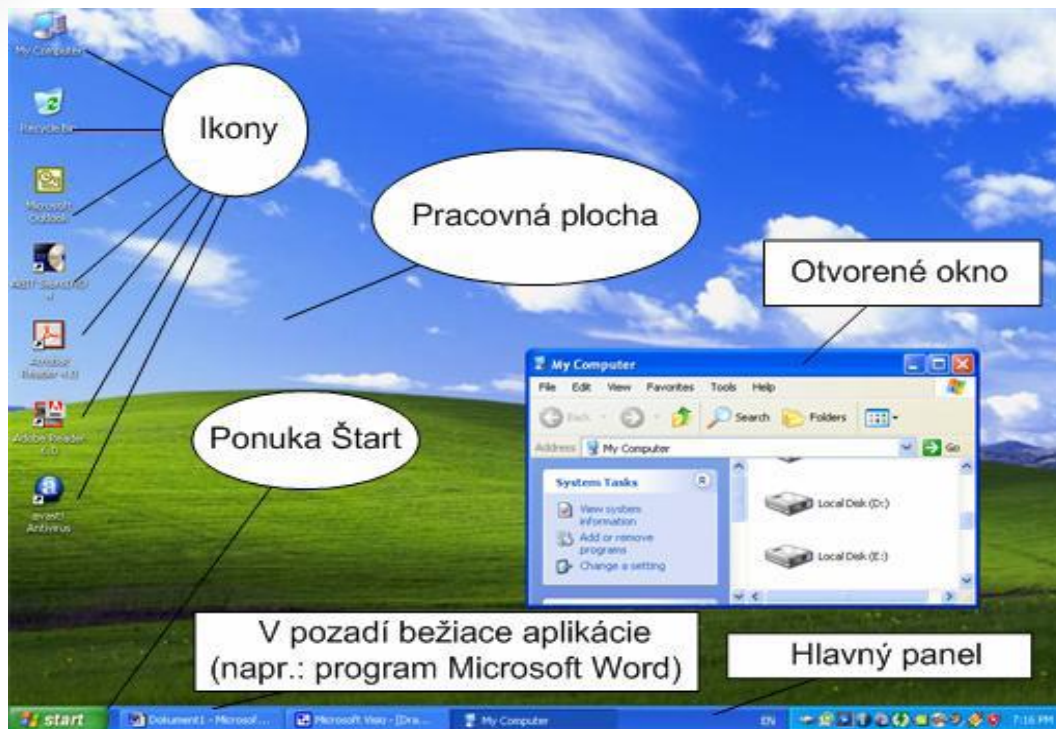
Úvod

Operačný systém Windows XP je program, ktorý umožňuje užívateľovi efektívne pracovať s osobným počítačom.

Zabezpečuje komunikáciu užívateľa a iných programov s hardwarovým vybavením osobného počítača.

Využíva grafické prostredie, tak ako ho vidíme na obrázku .

Obsahuje **Pracovnú plochu** a v sebe prvky ako sú **Ikony**, **Pozadie pracovnej plochy....**

- **Pracovná plocha** - Je to plocha, ktorá slúži danému práve do systému prihlásenému užívateľovi. Obsahuje v sebe prvky ako sú **Ikony**.
- **Ikony** na **Pracovnej ploche** sú odkazmi na miesta v pamäti počítača. Slúžia na zefektívnenie práce užívateľa a to tak, že je možné za pomoci nich program priamo z **Pracovnej plochy** spustiť, alebo otvoriť okno s obsahom súboru, ktorý sa nachádza hlboko v súborovej štruktúre operačného systému Windows XP.
- **Ikonami** sa takisto graficky znázorňujú všetky priečinky nachádzajúce na ľubovoľnom mieste v pamäti počítača.
- **Desktop (Pracovná plocha)**. Hlbšie pod **Pracovnou plochou** sa nachádzajú na spoločnej úrovni priečinky ako My Documents (Moje dokumenty), My Computer (Tento počítač) a My Network Places (Miesta v sieti).
- **Ikony** smerujúce na miesta na Pevnom Disku (Hard Disk Drives) , alebo na pamäťové jednotky (Devices with Removable Storage), ktoré môžu byť disketová mechanika, cd mechanika, dvd mechanika ale aj iné.

My Computer

File Edit View Favorites Tools Help

Back

Search

Folders

Address My Computer

Folders

- Desktop
- My Documents
- My Computer
- 3½ Floppy (A:)
- Local Disk (C:)
- Local Disk (D:)
- Local Disk (E:)
- Local Disk (F:)
- DVD/CD-RW Drive (G:)
- DVD Drive (H:)
- Virtual CloneDrive (I:)
- Control Panel
- Shared Documents
- Eva's Documents
- maro's Documents
- My Network Places
- Recycle Bin
- Contact List
- Tom_Clancy's_Splinter_Cell_v1.1

Files Stored on This Computer

Shared Documents

Eva's Documents

maro's Documents

Hard Disk Drives

Local Disk (C:)

Local Disk (D:)

Local Disk (E:)

Local Disk (F:)

Devices with Removable Storage

3½ Floppy (A:)

DVD/CD-RW Drive (G:)

DVD Drive (H:)

Virtual CloneDrive (I:)

Internet – el. komunikácia

- Celosvetová sieť, ktorá svojou používateľnosťou dnes nie je výsadou vedeckých a akademických prác, tak ako bolo tomu na začiatku. Využíva ho stále viac ľudí po celom svete. Umožňuje vykonávanie bankových transakcií pomocou Internet Bankingu, komunikáciu napr. prostredníctvom elektronickej pošty a je zdrojom veľkého množstva informácií. Na Internete môžete nájsť časopisy, noviny, najrôznejšie služby, rádiá, televízie, obchody a mnoho ďalších kategórií.
- Ako sa menia možnosti Internetu získavajú jeho užívatelia prístup k obrazovým a zvukovým dátam. Z Internetu je tak možné sledovať televízne vysielanie, počúvať rozhlas z druhého konca sveta, alebo mať prístup k elektronickej podobe niektorej svetovej knižnice. Je možné hrať cez Internet hry s kýmkoľvek na svete, stačí len byť k Internetu pripojený. Organizujú sa videokonferencie, ktorých jednotliví účastníci sú od seba vzdialení stovky kilometrov. Cez Internet je možné telefonovať, čo je lacnejšie ako klasická telefónna linka. Hovoríme o on-line komunikácii.

Rozoznávame dva druhy el. komunikácie:

On line - synchrónna – predpokladá odozvu v reálnom čase a teda vyžaduje súčasnú prítomnosť aspoň dvoch účastníkov procesu (e-mail, Skype, IRC, YahooMessenger, chat, videokonferencie...

On-line komunikácia je komunikácia v reálnom čase, ako napr. klasické telefonovanie, časový posun je minimálny. On-line komunikácia cez web vznikla v období 70-tych a 80-tych rokov.

Off line - asynchrónna – nie je potrebná odozva v reálnom čase a teda používatelia môžu svoje príspevky do komunikácie pridávať kedykoľvek (e-mail, News -počítačové konferencie, diskusné fóra..

Komunikácia na internete

- Prínosom internetovej komunikácie je získavanie a umožnenie dostupnosti k potrebným informáciám, interaktívnosť pri výmene správ a rýchlosť pri výmene kontaktov.

Riziká spojené s pracou pomocou Internetu

- Možnosť šírenia **počítačových vírusov** prostredníctvom Internetu...
- Ochrana – inštalácia **Antivírusový program** a prostredníctvom internetu priebežne aktualizovať databázu vírusov...
- S používaním internetu je spojené aj riziko práce Internetových pirátov, známych ako Hacker-ov...

- **Internetový vyhľadávač** je systém, program alebo webová stránka, ktorej úlohou je uľahčiť používateľom nájsť a získať informácie v sieti. (google....)
- **Internetový prehliadač** je program, ktorý je nainštalovaný na počítač a cez ktorý sa vstupuje na internet. Medzi najpoužívanejšie internetové prehliadače patrí Chrome, Mozilla, Opera, Internet Explorer...

Najpoužívanejším vyhľadávačom súčasnosti je vyhľadávač Google ...

je spoločnosť. Vytvorili ho v roku [1998](#) v [Kalifornii](#) v [USA](#), jej deklarovaným cieľom je roztriediť všetky informácie na svete, urobiť ich všeobecne prístupnými a užitočnými. Jedným z hlavných produktov firmy je [internetový vyhľadávač](#), ktorý dokáže vyhľadať [webové stránky](#), [obrázky](#), diskusné skupiny, spravodajské servery, [videá](#) a ponuky on-line predaja.

–Google ponúka svoje rozhranie v mnohých [jazykoch](#), vrátane [slovenčiny](#) a [češtiny](#). Popularita Googlu dosahuje také rozmery, že sa dnes už používa sloveso *googliť* v zmysle hľadať na Internete.

Projekty firmy Google:

- **Google vyhľadávač** Vyhľadávač google je najpoužívanější služba od Googlu a zároveň najpoužívanější vyhľadávač na svete.
- **Google Desktop** Google Desktop Search je [softvér](#), ktorý umožňuje hľadať súbory a v súboroch na vlastnom počítači, alebo vlastnej počítačovej sieti. Je ale vydaný len vo vybraných jazykoch.
- **Google AdWords** je systém na zadávanie reklám, ktoré umožňujú inzerentovi osloviť nových zákazníkov pomocou cielennej reklamy na základe vyhľadávaného výrazu.
- **Google Image Search** je schopný vyhľadávať obrázky podľa ich podobnosti s iným obrázkom, popisov, názvu a textu, ktorý sa na webových stránkach objavuje v ich blízkosti. Táto služba sa nachádza na images.google.com. Google uchováva zmenšeniny indexovaných obrázkov, čo mu umožňuje pri vyhľadávaní poskytovať náhľady hľadaných obrázkov.
- **Gmail** je služba elektronickej pošty, ktorá ako prvá vo svojej dobe poskytla používateľom bezplatne priestor 7 GB na emailovú komunikáciu. Tento limit sa onedlho zvýšil na 8 GB a v súčasnosti neustále pomaly narastá.
- **Google Zápisník** slúži na rýchle ukladanie poznámok, pomocou rozšírenia prehliadača poskytuje schopnosť zaznamenať obsah stránky priamo tak, ako je viditeľný.
- **Google Kalendár** je internetový kalendár, prístupný na každom počítači s internetovým pripojením.
- **Google Dokumenty** je službou, ktorá vytvára jednoduchú alternatívu ku kancelárskym programom Microsoft Office. Výhodou služby je, že je ponúkaná aj zdarma a je prístupná na každom počítači s internetovým pripojením bez nutnosti inštalácie.
- **Google Prekladač** je internetový [strojový prekladač](#) fungujúci od roku [2007](#). Dokáže prekladať [slová](#), [vety](#) aj webové stránky. Na prekladanie používa štatistickú metódu, čiže preklad navrhuje podľa podobnosti vo veľkom množstve textu.
- ...

Mefanet na JLF UK - pre UTV

- Vzdelávacie prostredie, „projekt“, ktorý zdieľa digitálny obsah medzi fakultami rovnakého odborného zamerania. V roku 2007 sa myšlienka vzniku takéhoto prostredia stala skutočnosťou, sedem lekárskech fakúlt v Českej republike a tri na Slovensku podporili vznik medziuniverzitného e-learningového projektu s názvom Mefanet (Medical Faculties Network).
- Základným cieľom projektu Mefanet je podpora a rozvoj výučby s využitím moderných informačných a komunikačných technológií. Vytvorilo sa kolaboratívne prostredie plné elektronických zdrojov, ktorých množstvo stále narastá. Ide však skôr o portálovú platformu, ktorá má charakter elektronického publikačného systému, a tým sa líši od bežného používateľského systému pre riadenie a tvorbu e-learningovej výučby. Vzdelávacia sieť spája lekárske fakulty v Čechách a na Slovensku, je riadená Koordinačnou radou Mefanet, ktorá je zložená zo zástupcov všetkých zapojených fakúlt. Od roku 2012 vstúpili do siete aj fakulty zamerané na oblasť nelekárskych študijných odborov, ktoré sú koordinované samostatnou Koordinačnou radou NZV. (Schwarz, 2010)

Do Mefanetu sú vzapojené nasledujúce fakulty:

- [Lekárska fakulta](#) Masaryková univerzita v Brne
- [Jesseniova lekárska fakulta v Martine](#) Univerzita Komenského v Bratislave
- [Lekárska fakulta](#) Univerzita Komenského v Bratislave
- [Lekárska fakulta](#) Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
- [Lekárska fakulta](#) Univerzita Palackého v Olomouci
- [1. lekárska fakulta](#) Univerzita Karlová v Prahe
- [2. lekárska fakulta](#) Univerzita Karlová v Prahe
- [3. lekárska fakulta](#) Univerzita Karlová v Prahe
- [Lekárska fakulta v Hradci Králové](#) Univerzita Karlová v Prahe
- [Lekárska fakulta v Plzni](#) Univerzita Karlová v Prahe
- [Lekárska fakulta](#) Ostravská univerzita v Ostrave

Každá z lekárskejších fakúlt tvorí obsah svojho domovského portálu samostatne. Primárna snaha je dosiahnuť interakciu medzi jednotlivými tímami z rôznych fakúlt a umožniť tak študentom a pedagógom efektívne zdieľanie elektronického výukového materiálu, ako sú elektronické verzie pedagogických diel a multimediálne učebné pomôcky.

Sekcia pre Univerzitu tretieho veku:

<http://portal.jfmed.uniba.sk/clanky.php?cat=uni-seniori>

Získavanie informácií

Elektronické informačné zdroje a databázy

- EIZ sú zdroje, uchovávané a sprístupňované v elektronickej forme.
- Obsahujú dostupné informácie, zaznamenané na elektronickom nosiči, ktoré zodpovedajú informačným potrebám používateľa.
- Informácie získané prostredníctvom EIZ, ich vnímanie a používanie je možné len pomocou technických zariadení (počítač, mobil, PDA a pod.). Dané zariadenia ich pretransformujú do podoby textovej, obrazovej, zvukovej alebo zvukovo-obrazovej.
- V súčasnosti má každý používateľ možnosť rozhodnúť sa, či si informácie nájde na internete prostredníctvom rôznych druhov vyhľadávačov, alebo uprednostní vyhľadávanie v databázach alebo databázových centrách. Termín sa skladá z dvoch pojmov, ide o pojem informačný zdroj a elektronický dokument.

Elektronický dokument

- **Elektronický dokument** sa od tlačených typov dokumentov neodlišuje obsahovo, ale formálnymi vlastnosťami, najmä digitálnym spôsobom záznamu informácií a z neho vyplývajúcich ďalších nezávislostí a oddeliteľnosti obsahu dokumentu od nosiča dát.
- IZ postupne nahrádzajú tlačené publikácie, ktoré sú síce vo vedných odboroch stále žiadané, ale v ďalšej budúcnosti ich význam pomaly klesá.

Delenie EIŽ podľa charakteru

- Bibliografické – obsahujú bibliografické informácie o publikovaných časopiseckých článkoch, o konferenčných príspevkoch, o knihách a pod., sú často doplnené abstraktmi, kľúčovými slovami.
- Faktografické – obsahujú konkrétne textové, numerické alebo kombinované informácie, patria sem štatistiky, adresáre, matematické, fyzikálne, chemické tabuľky, katalógy a registre.
- Plnotextové – obsahujú plné texty pôvodných dokumentov, ktoré umožňujú vyhľadávanie podľa textových reťazcov.

Bibliografické databázy:

Sprostredkovávajú štandardizovaným spôsobom spracované záznamy o primárnych dokumentoch. Tj. o článkoch v časopisoch, o príspevkoch v zborníkoch, o patentoch...

Záznamy sa skladajú:

- z bibliografických informácií: autor, názov, rok vydania, rok časopisu
- z údajov o obsahu: kľúčové slová, abstrakt...

Je to údaj, informácia o dokumente, o existencii dokumentu, neposkytuje plný text, len abstrakt.

Scopus- bibliografická, abstraktová a citačná databáza, zameraná na prírodné vedy, techniku, medicínu, obsahuje aj Medline databázy.

<http://www.scopus.com/record/display.url?eid=2-s2.0-84941317536&origin=resultslist&sort=plf-f&src=s&st1=oncology&nlo=&nlr=&nls=&sid=EEB4FC89D80ACB58C2CF6D31C22F476A.mw4ft95QGjz1tIFG9A1uw%3a430&sot=b&sdt=cl&cluster=scopubyr%2c%222016%22%2ct&sl=23&s=TITLE-ABS-KEY%28oncology%29&relpos=0&relpos=0&citeCnt=0&searchTerm=TITLE-ABS-KEY%28oncology%29+AND+%28LIMIT-TO%28PUBYEAR%2C2016%29+%29+>

Plnotextové databázy:

Prinášajú nie len sekundárne informácie o dokumentoch, ale zároveň aj ich plnotextové dáta, teda aj ich plnotextové prepojenie na plný text. Používateľ má možnosť komfortného vyhľadávania v plných textoch dokumentu v elektronickej podobe.

V súčasnosti pôvodné bibliografické databázy ponúkajú v spolupráci s vydavateľstvami prístup aj do plných textov prostredníctvom prelinkovania na inú databázu, ktorá ponúka aj plné texty.

Ebsco – sprístupňuje abstraktové ako aj plnotextové elektronické články z periodík. Je to mnohoborová databáza, ponúka prístup k viacerým témetickým zameraným databázam, ktoré sú dostupné z jedného rozhrania.

ScienceDirect – multidisciplinárna plnotextová vedecká databáza od spoločnosti Elsevier.

<http://web.a.ebscohost.com/ehost/results?sid=af059d40-cfef-481d-8103-16e44791b8cf%40sessionmgr4002&vid=5&hid=4201&bquery=tumor&bdata=JmRiPWE5aCZsYW5nPWZzJnR5cGU9MCZzaXRIPWVob3N0LWxpdmUmc2NvcGU9c2l0ZQ%3d%3d>

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0167814004800690>

Faktografické databázy

Obsahujú konkrétne údaje § fakty, ako sú chemické vyorce, tabulky, štatistiky, čísla a pod.

Reaxys – databáza zameraná na chémiu, na štruktúry, fyzikálno-chemické vlastnosti a reakcie týkajúce sa organických zlúčenín...

Knovel- webová aplikácia integrujúca technické a prírodovedné informácie s analytickými a vyhľadávacími nástrojmi, ktoré podporujú inovácie a poskytujú odpovede, ktorým odborníci môžu dôverovať. Databáza je optimalizovaná pre inžinierov a vedcov.

http://app.knovel.com/web/toc.v/cid:kpYCPDCECD/viewerType:toc/root_slug:yaws-critical-property/url_slug:yaws-critical-property?b-q=chemist&sort_on=default&b-subscription=TRUE&b-group-by=true&b-search-type=tech-reference&b-sort-on=default

Delenie EIZ podľa dosiahnutých informácií

- Primárne – sú to pôvodné informácie a dáta, obsahujú ich faktografické databázy, plnotextové databázy, firemná literatúra a pod..
- Sekundárne – ide o informačné zdroje, ktoré popisujú primárne databázy, patria sem bibliografické databázy, knižničné katalógy a pod..
- Terciárne – zdroje, ktoré obsahujú predovšetkým informácie o existencii sekundárnych informačných zdrojov ako sú databáza katalógov, webové portály a pod..

Delenie EIZ podľa dostupnosti

- Voľne dostupné - verejne prístupné a indexované web.dokumenty.
- Licencované – sú produkty renomovaných vydavateľstiev a iných producentov dostupných na základe predplatného, alebo dohody, ktorá určuje časové obmedzenie prístupnosti, podmienky oprávnených používateľov, počet konkurenčných prístupov a pod..

Licencované EIZ majú vyššiu dôveryhodnosť, predpokladá sa vyššia kvalita, aktuálnosť informácií aj presnosť informácií.

Google – nie je EIZ, je to internetový vyhľadávač, má vlastný systém hodnotenia stránok (rankingu) – poradie výsledkov zobrazí podľa počtu opakovania hľadaného slova a podľa počtu návštev na danej stránke, preto obsah stránok, ktoré ponúka, nemusí byť relevantný pre hľadané slovo, nedostane sa k akademickým stránkam. **Google je určený na vyhľadávanie informácií pre bežnú spotrebu či zábavu.**

- Pri užívaní EIZ je používateľ povinný dodržiavať pokyny v súlade s autorským zákonom č.185/2015. ZÁKON z 1. júla 2015., kde poskytovateľ databázy je výlučným vlastníkom všetkých práv.
- Spôsob využívania databázy, dáta a informácie ktoré používateľ využíva, sme použiť len pre vlastné osobné študijné a výskumné potreby a účely.
- Je zakázané hromadné sťahovanie dát z jednotlivých zdrojov, ktoré prevyšujú osobné výskumné potreby.
- Porušenie licenčných podmienok môže viesť k zablokovaniu prístupu k zdroji pre celú organizáciu.

Výhody EIZ

- Sú dostupné autorizovaným používateľom v akomkoľvek čase, na ktoromkoľvek mieste.
- Sú dostupné na webe oveľa skôr ako tlačené verzie.
- Nehrozí im strata, krádež a vandalizmus.
- Šetria čas potrebný na získanie prístupu ku konkrétnemu dokumentu.
- Ponúkajú také možnosti prehľadávania, ktoré v prostredí tlačенých publikácií nie sú možné.
- Informácie v elektronickom zdroji sú jednoduchšie prenositeľné;
- EIZ výrazne urýchľujú výmenu informácií vo vedeckej komunite;
- Elektronický formát dokumentu môžu čítať viacerí používatelia naraz v reálnom čase...

Nevýhody EIZ

- Kvalita ich obsahu či informácií je často neistá a prístup k hodnotným informáciám je často obmedzený reštrikciami a vysokými poplatkami.
- Manipulácia s elektronickým dokumentom je menej komfortná, je ťažké prejsť dokument detailne, pretože sa nezobrazuje celý, ale po častiach.
- Ich využívanie predpokladá istú zručnosť, čím kladú nároky ako na používateľa, tak i na pracovníka knižnice.
- Málo prispievajú k sociálnej interakcii používateľov .
- Pokrytie nie je vždy kompletne ako pri tlačенých verziách napr. odborné časopisy.
- Niektoré elektronické zdroje sú menej vhodné ako tlačené formy pre doplnkové technológie.
- Technické problémy niekedy spôsobujú dočasnú nedostupnosť elektronických zdrojov.

Knižný fond a užívatelia

V súlade s Čl. 21 ods. 2 písm. j) Štatútu JLF UK v Martine, podľa ustanovenia § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, smernice rektora UK č. 4/2005 ktorou sa vydáva Knižničný a výpožičný poriadok Akademickej knižnice UK v Bratislave vydávam tento Výpožičný poriadok Akademickej knižnice a audiovizuálneho strediska Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine

- ▶ Sprístupňuje a požičiava zo svojich fondov dokumenty a ostatné informačné pramene prednostne vlastným zamestnancom a študentom.
- ▶ Používateľ je oprávnený využívať služby Akademickej knižnice po predložení platného preukazu používateľa.
- ▶ Akademická knižnica pripraví a požičia používateľovi žiadaný dokument v čase, ktorý je primeraný jej prevádzkovým možnostiam.
- ▶ Prevzatie dokumentu používateľ potvrdzuje vlastnoručným podpisom na potvrdenke o výpožičke. Používateľ je za dokument zodpovedný, pokiaľ má akademická knižnica ním podpísanú potvrdenku o výpožičke. Svojím podpisom sa používateľ zaväzuje, že v prípade poškodenia alebo straty nahradí vzniknutú škodu.
- ▶ Používateľ je povinný vrátiť vypožičaný dokument v takom stave, v akom si ho prebral pri výpožičke. Používateľ do vypožičaných dokumentov nesmie robiť žiadne záznamy a nesmie dokumenty poškodzovať žiadnymi inými zásahmi. Pri výpožičke je povinný si dokument prezrieť a zistené poškodenia ihneď ohlásiť. Ak tak neurobí, nesie zodpovednosť za všetky neskôr zistené poškodenia a je povinný uhradiť náklady na opravu alebo zakúpiť nový dokument. Ak knižnica požičiava poškodený dokument, urobí o tom záznam pri výpožičke. Používateľ nesmie vypožičaný dokument požičiavať ďalším osobám.
- ▶ Pri vrátení dokumentu používateľ dostane naspäť potvrdenku o vrátení dokumentu.

Výpožičné služby

Absenčné – výpožičky mimo knižnice na stanovenú výpožičnú lehotu.

Prezenčné – výpožičky iba do priestorov knižnice (ide o výpožičky z fondu knižnice do študovne na prezenčné štúdium)

Ďalej sú to medziknižničné výpožičné služby, bibliograficko-informačné a konzultačné.

Tematické zameranie: všeobecné lekárstvo, biomedicína, ošetrovateľstvo, nelekárske študijné programy

Druhy dokumentov: monografie, učebnice, zborníky, časopisy, záverečné práce, kvalifikačné práce, elektron.dokumenty

Počet ústavných knižníc: 15

AKAS JLF UK v Martine požičiava dokumenty:

- zamestnancom UK na dobu 180 dní, ktorú je možné 2x predĺžiť o 180 dní, pokiaľ nie sú dané dokumenty žiadané inými používateľmi, maximálny počet požičaných dokumentov je 35.
- **študentom JLF UK na dobu 180 dní, ktorú je možné 2x predĺžiť o 180 dní, pokiaľ nie sú dané dokumenty žiadané inými používateľmi, maximálny počet požičaných dokumentov je 30.**
- ostatným študentom UK na dobu 180 dní, ktorú je možné 2x predĺžiť o 30 dní, pokiaľ nie sú dané dokumenty žiadané inými používateľmi, maximálny počet požičaných dokumentov je 7.
- zahraničným študentom JLF UK na dobu 180 dní, ktorú je možné 2x predĺžiť o 180 dní, pokiaľ nie sú dané dokumenty žiadané inými používateľmi, maximálny počet dokumentov je 10.
- ostatným používateľom na dobu 30 dní, ktorú je možné 2x predĺžiť o 30 dní, pokiaľ nie sú dané dokumenty žiadané inými používateľmi, maximálny počet dokumentov je 7.

Akademická knižnica má právo v odôvodnených prípadoch stanoviť aj kratšiu výpožičnú lehotu, prípadne požadovať vrátenie dokumentu pred uplynutím výpožičnej lehoty bez udania dôvodu.

*Používateľ si môže požičať z každého titulu len **jeden exemplár**.

*Ak nie je prekročená výpožičná lehota alebo limity predĺženia, používateľ môže požiadať o predĺženie výpožičnej lehoty osobne, písomne, telefonicky alebo elektronicky.

*Študenti, ktorí končia alebo prerušujú štúdium sú **povinní vyrovnať všetky svoje záväzky voči AKASu**. Ďalej však môžu využívať služby akademickkej knižnice ako bežní používatelia.

Straty a náhrady

Používateľ je povinný okamžite oznámiť stratu alebo poškodenie požičaného dokumentu.

O spôsobe náhrady škody rozhoduje akademická knižnica na základe kritérií: odborná a finančná hodnota dokumentu, počet exemplárov, využívanie dokumentu a to podľa nasledovnej priority:

- zaobstaranie toho istého diela rovnakého alebo novšieho vydania,
- zaobstaranie príbuzného dokumentu, resp. iného konkrétneho dokumentu,
- finančná náhrada.

Používateľ je povinný uhradiť všetky náklady, ktoré akademickej knižnici v súvislosti so stratou, resp. poškodením dokumentu vznikli. Náhradu musí používateľ zabezpečiť v dohodnutej lehote, ktorá nemá byť dlhšia než 1 mesiac od nahlásenia straty.

V prípade náhrady príbuzným dokumentom je nutná vzájomná dohoda používateľa a akademickej knižnice.

Pri určovaní finančnej náhrady sa vychádza nielen z pôvodnej ceny dokumentu, ale aj z hodnoty dokumentu v čase straty alebo poškodenia.

K takýmto náhradám sa pristupuje v ojedinelých prípadoch, ak:

- ide o poškodenú, alebo stratenú publikáciu, ktorú nie je možné nahradiť iným spôsobom,
- náklady na obstaranie pôvodného diela by boli omnoho vyššie, ako hodnota diela.

Súborný online katalóg UK

- ▶ Prostredníctvom online katalógu prístupného cez web stránku knižnice, zabezpečuje používateľom prístup k informáciám o dokumentoch (knihách, záverečných prácach, ...), ktoré sa nachádzajú v knižničnom fonde jednotlivých fakultných knižníc UK a dajú sa vypožičať.

Katalóg umožňuje zistiť:

- ▶ aktuálnu informáciu o dokumente (status => dostupný, vypožičaný, určený len na prezenčné štúdium, a pod.)
- ▶ informáciu o miestach uloženia hľadaného dokumentu (vysvetlivky ku kódom lokácií/knižníc uvedeným pri jednotlivých exemplároch nájdete pod odkazom "Kódy fakúlt (lokácie)", ktorý sa nachádza v ľavej časti stránky súborného online katalógu).

Z katalógu si registrovaní používatelia môžu:

- ▶ posilať elektronické žiadanky na dokumenty v knižniciach UK
 - ▶ skontrolovať svoje knižničné kontá,
 - ▶ predĺžiť lehotu požičaných dokumentov.
-
- ▶ Ukážka online katalógu UK
 - ▶ www.jfmed.uniba.sk – knižničné služby
 - ▶ www.uniba.sk – služby akademickej knižnice UK

Lekárska fakulta - Akademická knižnica [UKOLFKN]

Odborárske nám. 14, Bratislava

Jesseniova lekárska fakulta - Knižnica a študijno-informačné stredisko [UKOLJUK]

Novomeského 7, Martin

Farmaceutická fakulta - Ústredná knižnica [UKOFAUK]

Kalinčiakova 8, Bratislava
Odbojárov 10, Bratislava

Právnická fakulta - Knižnica [UKOPAKN]

Múzejná (Šafárikovo nám. 6 - nová budova, 5. posch.), Bratislava

Filozofická fakulta - Ústredná knižnica [UKOFIUK]

Múzejná (Šafárikovo nám. 6 - nová budova, 2. a 3. posch.),
Bratislava
Gondova 2, Bratislava

Prírodovedecká fakulta - Ústredná knižnica [UKOPRKN]

Mlynská dolina B-2, Bratislava

Fakulta matematiky, fyziky a informatiky - Knižničné a edičné centrum [UKOMFFK]

Mlynská dolina, pavilón I, Bratislava

Fakulta telesnej výchovy a športu - Knižnica [UKOTVKKN]

Nábr. arm. gen. L. Svobodu 9, Bratislava

Pedagogická fakulta - Akademická knižnica [UKOPDKN]

Moskovská 2, Bratislava
Šoltésovej 4, Bratislava

Evanjelická bohoslovecká fakulta - Knižnica [UKOEBKN]

Bartókova 8, Bratislava

Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta - Knižnica [UKORKKN]

Kapitulská 26, Bratislava

Fakulta managementu - Knižnica [UKOMAKN]

Odbojárov 10, Bratislava

Fakulta sociálnych a ekonomických vied - Knižnica [UKOFSKN]

Mlynské luhy 4, Bratislava

Súborný on-line katalóg

- <http://alis.uniba.sk:8088/search/query?theme=Katalog>
- **heslo** je identické s číslom čipu preukazu študenta (v dolnej časti preukazu, 17 znakov bez medzier),
- pre **zaslanie žiadanky** je potrebné prihlásenie (v prípade zabudnutia hesla – systém automaticky vygeneruje nové heslo a zašle na e-mail uvedený v zázname používateľa).